

KH 11.04.2023 § 147
1812/00.04.02/2023

Valmistelija

Hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0401595715 ja kaupunginjohtaja Tomi Timonen, p. 0504548230

Valtuutetut Ari-Pekka Nieminen ja Mirka Väyrynen jättivät 10.11.2022 valtuustoaloitteen koskien OSAO:n alijäämän kattamisen lopettamista Pudasjärven kaupungin toimesta.

Aloitteessa esitetään, ”että kaupunki purkaa sopimuksensa OSAOn kanssa viipymättä siten, että sopimus raukeaa mahdollisimman pian huomioiden sopimukseen mahdollisesti kirjattu irtisanomisaika. Säästyneet rahat tulisi ensisijaisesti käyttää perusopetukseen, jossa rahaa kipeästi tällä hetkellä tarvitaan. Lisäksi huomautamme, että aloitteemme koskee ainoastaan kaupungin rahoituksen lopettamista yksiköltä, ei itse yksikön lopettamista.”

Lisäksi esitetään kysymys: ”Onko kaupungin ydintehtävä rahoittaa OSAOn Pudasjärven yksikköä vuosikymmeniä, joka nauttii valtion tukea, mutta joka silti tekee lähes joka vuosi tappiota? Onko mietitty sitä, että oppivelvollisuuslaki on uudistunut ja uudistuksen yhteydessä on luvattu, että valtio korvaa opintojen maksuttomuudesta aiheutuvat kulut täysimääräisesti, osallistuuko kaupunki sellaisten kulujen maksamiseen, jotka kuuluisivatkin valtiolle?”

Aloitteessa esille tuodut perustelut liittyvät tiivistetysti kaupungin taloustilanteeseen sekä rahoittamisen hyötyihin suhteessa käytettyyn panokseen.

Aloite sekä vastauksessa viitattu yhteistyösopimus on toimitettu kaupunginhallituksen jäsenille oheismateriaalina.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus antaa aloitteeseen seuraavan vastauksen:

Pudasjärven kaupunki ja Koulutuskuntayhtymä OSAO ovat sopineet 1.1.2020 voimaan astuneella sopimuksella Pudasjärven kaupungissa sijaitsevan, ammatillisen koulutuksen (ammatillinen koulutus sisältäen oppisopimustoiminnan, täydennyskoulutuksen, muut kurssi/ -koulutuspalvelut sekä muut palvelut) operatiivisen toiminnan järjestämisestä Koulutuskuntayhtymä OSAOn (myöh.OSAO) ylläpitämässä Pudasjärven yksikössä.

Sopimuksen mukaan: OSAOn Pudasjärven yksikkö toimii taloudellisella nettoperiaatteella. Toiminnan tavoitteena on, että valtionosuudet ja muut toiminnan tuotot kattavat toiminnasta aiheutuvat menot. Pudasjärven kaupunki vastaa mahdollisista yksikköhintarahoituksen ylittävistä kustannuksista kokonaisuudessaan.

Käytännössä sopimuksella turvataan ammatillisen opetuksen järjestäminen Pudasjärvellä. Myös Taivalkoski rahoittaa OSAO:n toimintaa suoraan vastaavassa tarkoituksessa.

Toisen asteen ammatillisen opetuksen järjestäminen tai sen rahoittaminen talousarviosta ei ole lakisääteistä. Niin Pudasjärven kaupunki kuin kunnat

yleensäkin järjestävät tai rahoittavat yleisesti myös ei lakisääteisiä palveluita ja toimintoja. Tällaisten palveluiden järjestämisestä kunta voi päättää vapaasti kunnallisen itsehallinnon nojalla demokraattisessa, poliittisessa päätöksentekoprosessi.

Pudasjärven kaupunki on kattanut OSAO:n alijäämää vuodesta 2014 alkaen seuraavasti (€):

Vuoden 2023 alijäämäennuste on -416 302 €.

Sopimusta ja rahoittamista puoltavina perusteina voidaan yleisellä tasolla arvioiden nähdä myönteiset elinkeino- ja koulutuspoliittiset vaikutukset: Yritysten tarvitsemaa työvoimaa koulutetaan paikkakunnalla eikä paikkakuntalaisten nuorten tarvitse muuttaa muualle opiskelemaan. Myös paikkakunnalle muualta tulevat opiskelijat lisäävät osaltaan alueen elinvoimaa ja vetovoimaa.

Ei puoltavana peruste on suora alijäämän suuruinen vaikutus kaupungin toimintakatteeseen ja tulokseen, minkä merkitys on korostunut kaupungin talustilanteen tiukentuessa. Lisäksi kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa menoerään arvioidaan vähäisiksi.

Elinkeino- ja koulutuspoliittisten vaikutusten ja kaupungille aiheutuvien epäsuorien talousvaikutusten arviointi ei onnistu ilman nimenomaista asiantuntijaselvitystä. Todennäköisesti tällainen työ olisi tilattava konsultilta.

Suomessa ammatillisen koulutuksen järjestämisen kustannuksista vastaavat sekä valtio että kunnat. Kaikki kunnat asukasmäärästään tai väestörakenteestaan riippumatta osallistuvat toisen asteen koulutuksen rahoitukseen, eikä siihen vaikuta lainkaan sijaitseeko kunnassa oppilaitoksen toimipistettä. Kunnan saamien valtionosuuksien yhteismäärästä siis vähennetään laskennallinen kunnan omarahoitusosuus ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen järjestämiseen myönnetään rahoitusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (957/2017) ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (682/2017) mukaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestämiseen rahoitusta valtion talousarvion määrärahan ja kuntien rahoitusosuuden rajoissa. Rahoitus jaetaan pääosin laskennallisilla perusteilla. Rahoitus myönnetään suoraan koulutuksen järjestäjille, jotka päättävät sen kohdentamisesta koulutuksen järjestämiseen.

Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen taas edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa, joka voidaan myöntää hakemuksesta kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle. Ammatillisten oppilaitosten historia ja omistusperusta on moninainen, useimmat oppilaitokset ovat kuitenkin kuntien omistamia.

Kaupungin talouden kannalta on perusteltua selvittää mahdollisuudet turvata toisen asteen ammatillinen opetus paikkakunnalla yhteistyössä OSAO:n kanssa etsien muutoksia toimintaan, joilla voidaan estää tai rajoittaa katettavan alijäämän syntymistä.

Toinen mahdollisuus on selvittää mahdollisuuksia ammatillisen opetuksen järjestämiseen paikkakunnalla jonkun muun koulutuksen järjestäjän toimesta.

Pudasjärven kaupungin ja OSAO:n välisen yhteistoimintasopimuksen pikainen irtisanominen sisältäisi ennalta-arvaamattomia riskejä, jotka liittyvät kaupungin elinvoimaan, yritysmuotoisyyteen, imagoon ja epäsuoriin talousvaikutuksiin. Toisaalta kaupungin taloustilanne edellyttää mainittuja toimenpiteitä kustannusten hallitsemiseksi.

TP 2014	185 559
TP 2015	397 881
TP 2016	208 661
TP 2017	521 029
TP 2018	551 121
TP 2019	128 662
TP 2020	0
TP 2021	311 975
TP 2022	197 549
Yhteensä	2 502 437

Kaupunginjohtajan muutettu esitys

Kaupunginhallitus antaa aloitteeseen seuraavan vastauksen:

Pudasjärven kaupunki ja Koulutuskuntayhtymä OSAO ovat sopineet 1.1.2020 voimaan astuneella sopimuksella Pudasjärven kaupungissa sijaitsevan, ammatillisen koulutuksen (ammatillinen koulutus sisältäen oppisopimustoiminnan, täydennyskoulutuksen, muut kurssi- / -koulutuspalvelut sekä muut palvelut) operatiivisen toiminnan järjestämisestä Koulutuskuntayhtymä OSAOn (myöh.OSAO) ylläpitämässä Pudasjärven yksikössä.

Sopimuksen mukaan: OSAOn Pudasjärven yksikkö toimii taloudellisella nettoperiaatteella. Toiminnan tavoitteena on, että valtionosuudet ja muut toiminnan tuotot kattavat toiminnasta aiheutuvat menot. Pudasjärven kaupunki vastaa mahdollisista yksikköhintarahoituksen ylittävistä kustannuksista kokonaisuudessaan.

Käytännössä sopimuksella turvataan ammatillisen opetuksen järjestäminen Pudasjärvellä. Myös Taivalkoski rahoittaa OSAO:n toimintaa suoraan vastaavassa tarkoituksessa.

Toisen asteen ammatillisen opetuksen järjestäminen tai sen rahoittaminen talousarviosta ei ole lakisääteistä. Niin Pudasjärven kaupunki kuin kunnat yleensäkin järjestävät tai rahoittavat yleisesti myös ei lakisääteisiä palveluita ja toimintoja. Tällaisten palveluiden järjestämisestä kunta voi päättää vapaasti kunnallisen itsehallinnon nojalla demokraattisessa, poliittisessa päätöksentekoprosessissa.

Pudasjärven kaupunki on kattanut OSAO:n alijäämää vuodesta 2014 alkaen seuraavasti (€):

Vuoden 2023 alijäämäennuste on -416 302 €.

Sopimusta ja rahoittamista puoltavina perusteina voidaan yleisellä tasolla arvioiden nähdä myönteiset elinkeino- ja koulutuspoliittiset vaikutukset: Yritysten tarvitsemaa työvoimaa koulutetaan paikkakunnalla eikä paikkakuntalaisten nuorten tarvitse muuttaa muualle opiskelemaan. Myös paikkakunnalle muualta tulevat opiskelijat lisäävät osaltaan alueen elinvoimaa ja vetovoimaa.

Ei puoltavana peruste on suora alijäämän suuruinen vaikutus kaupungin toimintakatteeseen ja tulokseen, minkä merkitys on korostunut kaupungin taloustilanteen tiukentuessa. Lisäksi kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa menoerään arvioidaan vähäisiksi.

Elinkeino- ja koulutuspoliittisten vaikutusten ja kaupungille aiheutuvien epäsuorien talousvaikutusten arviointi ei onnistu ilman nimenomaista asiantuntijaselvitystä. Todennäköisesti tällainen työ olisi tilattava konsultilta.

Suomessa ammatillisen koulutuksen järjestämisen kustannuksista vastaavat sekä valtio että kunnat. Kaikki kunnat asukasmäärästään tai väestörakenteestaan riippumatta osallistuvat toisen asteen koulutuksen rahoitukseen, eikä siihen vaikuta lainkaan sijaitseeko kunnassa oppilaitoksen toimipistettä. Kunnan saamien valtionosuuksien yhteismäärästä siis vähennetään laskennallinen kunnan omarahoitusosuus ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen järjestämiseen myönnetään rahoitusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (957/2017) ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (682/2017) mukaan. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestämiseen rahoitusta valtion talousarvion määrärahan ja kuntien rahoitusosuuden rajoissa. Rahoitus jaetaan pääosin laskennallisin perustein. Rahoitus myönnetään suoraan koulutuksen järjestäjille, jotka päättävät sen kohdentamisesta koulutuksen järjestämiseen.

Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen taas edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa, joka voidaan myöntää hakemuksesta kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle. Ammatillisten oppilaitosten historia ja omistusperusta on moninainen, useimmat oppilaitokset ovat kuitenkin kuntien omistamia.

Kaupungin talouden kannalta on perusteltua ensisijaisesti selvittää mahdollisuudet turvata toisen asteen ammatillinen opetus paikkakunnalla yhteistyössä OSAO:n kanssa etsien muutoksia toimintaan, joilla voidaan estää tai rajoittaa katettavan alijäämän syntymistä. Mikäli tämä ei tuota tulosta, on perusteltua selvittää mahdollisuuksia ammatillisen opetuksen järjestämiseen paikkakunnalla jonkun muun koulutuksen järjestäjän toimesta.

Pudasjärven kaupungin ja OSAO:n välisen yhteistoimintasopimuksen pikainen irtisanominen sisältäisi ennalta-arvaamattomia riskejä, jotka liittyvät kaupungin elinvoimaan, yritysmyönteisyyteen, imagoon ja epäsuoriin talousvaikutuksiin. Toisaalta kaupungin taloustilanne edellyttää mainittuja toimenpiteitä kustannusten hallitsemiseksi.

Päätös

Muutettu esitys hyväksyttiin.